

Fundur Alþjóðafélags lækna í Divonne-les Bains, Frakklandi

VORFUNDUR ALPJÓÐAFÉLAGS LÆKNA (WORLD Medical Association, WMA) var að venju haldinn í smábænum Divonne les Bains í Frakklandi dagana 3.-6. maí síðastliðinn, en skrifstofa samtakanna er í nánd við fundarstaðinn. Frá LÍ fóru formaður, varaformaður og formaður Siðfræðiráðs.

Helstu málefni fundanna voru eftirfarandi.

1. Gagnagrunnar á heilbrigðisviði

Fyrir fundinum lá tillaga frá vinnuhópi að stefnu Alþjóðafélags lækna varðandi söfnun upplýsinga í gagnagrunna á heilbrigðisviði og notkun þeirra. Þessi tillaga hafði verið til umræðu í öllum aðildar-félögum Alþjóðafélagsins, 72 að tölu og höfðu athugasemdir komið frá 12 þeirra, sumar ítarlegar. Umræður stóðu í þrjár klukkustundir í einni af fastanefndunum og þótt flestallir virtust vera sama sinnis varðandi meginreglur var ekki unnt að ljúka verkinu í nefndinni. Þó tókst að mestu að ljúka vinnu við ráðleggingar (recommendations) sem eru stuttar og almenns eðlis, en töluvert vantar á að forsendur (preamble) og útskýringar (principles) væru komnar í endanlegt horf. Drögin ásamt athugasemdum verða nú send vinnuhópnum að nýju sem eftir endurskoðun verður að senda drögin út aftur til allra læknafélaga innan Alþjóðafélags lækna. Vinnuhópurinn var jafnframt stækkaður og hefur nú fulltrúa frá níu löndum. Á þessari stundu er erfitt að sjá hvort endanleg yfirlýsing verður afgreidd á ársfundi Alþjóðafélags lækna í haust eða hvort frekari umræður þurfi að fara fram sem er þó líklegra. Stórir, samsettir gagnagrunnar af því tagi sem áætlað er að koma á fót á Íslandi, eru ný fyrirbæri og vegna þeirrar umræðu sem íslensku hugmyndirnar vöktu innan samtakanna eru þau meðal þeirra fyrstu á alþjóðavettvangi sem taka þetta efni til umræðu. Af þeim ástæðum líta samtökin á þetta málefni sem mjög mikilvægt fyrir þau og vilja því vanda vel til myndunar sameiginlegrar yfirlýsingar. Af Íslands hálfu var lögð áhersla á tvö atriði, að fyrirframgefið samþykki verði regla með fáum, vel skilgreindum afmörkuðum undantekningum, og að möguleiki verði gefinn á að taka gögn úr grunninum ef farið væri fram á það svo framarlega sem þau væru ekki komin á úrvinnslustig.

2. Helsinkiyfirlýsingin

Síðasta útgáfa var samþykkt síðastliðið haust á ársfundi Alþjóðafélags lækna eftir meiri umræður en áður hafa farið fram um nokkra yfirlýsingum samtakanna. Einnig höfðu fleiri aðilar en áður, bæði

lærðir og leikir, tekið þátt í umræðunni. Eftir að þessi útgáfa var samþykkt hefur hún verið kynnt alþjóðlega og fengið mjög góðar viðtökur með tveimur undantekningum. FDA í Bandaríkjunum og lyfjastofnun Evrópusambandsins hafna túlkun Alþjóðafélags lækna í yfirlýsingunni, að það sé ósiðlegt að setja upp lyfjarannsóknir með lyfleysu ef til væri viðurkennd meðferð við umræddum sjúkdómi. Samþykkt var að vinnuhópur innan Alþjóðafélags lækna fylgdist með umræðunni á næstunni og kæmi með ráðleggingar til samtakanna um hvort og til hvaða viðbragða ætti að grípa vegna þessara gagnrýnisatriða, en vinnuhópurinn fékk ekki umboð til að endurskoða yfirlýsinguna að öðru leyti.

3. Líknardráp

Fram var borin tillaga frá norska læknafélaginu þar sem áréttað var álit Alþjóðafélags lækna í fyrri ályktunum að líknardráp væri undir engum kringumstæðum réttlætanlegt. Þessi ályktun var viðbragð samtakanna við nýsettum lögum í Hollandi sem leyfa líknardráp undir vissum, ströngum kringumstæðum og var hún samþykkt með öllum atkvæðum gegn atkvæði hollenska fulltrúans. Gagnrýnin sem fulltrúi Hollands fékk var svo ákveðin og hörð, að formaður stjórnarinnar sá ástæðu til að minna fulltrúa á að sýna hver öðrum kurteisi. Það er hins vegar staðreynd sem ekki er hægt að horfa framhjá að hollenska læknafélagið var samþykkt setningu laganna og að umræða af þessu tagi á sér stað víðar í heiminum.

3. Bann við tóbaksauglýsingum

Fram var sett hörð gagnrýni á Alþjóðheilbrigðisstofnunina (WHO) sem hefur dregið til baka tillögu um bann við tóbaksauglýsingum vegna þrýstings. Það merkilega er að þessi þrýstingur hefur ekki komið beint frá tóbaksfyrirtækjum heldur frá aðilum sem hafa verið háðir tóbaksauglýsingum svo sem ýmsum íþróttasamtökum og menningarstofnunum. Tillaga um gagnrýni á WHO var samþykkt og verður þegar notuð í viðræðum við stofnunina, en að öðru leyti eru mjög góð tengsl við hana.

4. Notkun geðdeilda í refsingarskyni

Aftur koma fréttir af misnotkun geðdeilda og meðhöndlunar við meintri geðveiki hjá stjórnarandstæðingum í vissum löndum svo sem í Kína, en fréttir af þessu tagi voru algengar á tímum Sovétríkjanna. Samþykkt var ályktun sem fordæmir aðferðir af þessu tagi.

5. Sjálfstæði lækna

Fyrir lá tillaga að ályktun um þetta efni, en í mörgum löndum er þrengt að sjálfstæði lækna. Oft er það vegna efnahagslegra þrenginga þar sem þeim er ókleift að veita þá meðferð sem þeir vita er best, ekki síst í þróunarlöndunum. Annars staðar eru lækna undir pólitískum þrýstingi. Vinnuhópur mun skoða þessa tillögu næstu mánuði og fá aðildarfélögin tækifæri til að koma með athugasemdir áður en efnið verður lagt fyrir aftur í haust.

6. Samskipti lækna og lyfjafræðinga

Alþjóðafélag lækna hefur lagt áherslu á að hafa góð samskipti við alþjóðleg samtök annarra heilbrigðisstétta og hefur það í reynd einkum átt við alþjóðasamtök hjúkrunarfræðinga og lyfjafræðinga. Dæmi um þetta er áheyrnaraðild þessara samtaka á ársfundi Alþjóðafélags lækna. Annað dæmi er sameiginleg yfirlýsing Alþjóðafélagsins og IPF (International Pharmaceutical Federation) frá 1999 um samskipti lækna og lyfjafræðinga í daglegu starfi. Mjög hefur reynt á þessi samskipti að undanförunu, einkum í Suður-Kóreu og á Spáni. Ákveðið var að fela framkvæmdastjóra Alþjóðafélags lækna að láta fara fram könnun meðal aðildarfélaganna á samskiptum þessara stétta og koma með tillögu að breytingu að samkomulaginu ef talið væri nauðsynlegt. Áhersla er lögð á að viðhalda góðum samskiptum án þess að slá af í meginatriðum.

7. Ýmis mál

Sum mál komu fram í byrjun funda og voru efnislega lítið rædd en verða send út til umsagnar. Dæmi um

þetta er tillaga um að hætta að nota heiti á stöðum og persónum þegar nýir sýklar eða sjúkdómar fá nafn (fékk litlar undirtektir), tillaga um að skoða flæði lækna milli landa og tillaga um að skoða mismunandi heilbrigðiskerfi. Samþykkt var tillaga um að fordæma notkun fóstureyðinga sem hluta af kynjasmisrétti og samþykkt var að endurskoða fyrri yfirlýsingu um efna- og sýklavopn.

Flest þessara mála verða send til ársfundarins í Nýju-Delí í haust, ýmist óbreytt eða eftir frekari vinnu í vinnuhópum. Sum málefni verða þó send strax frá samtökunum svo sem tillagan um tóbakið sem beint var að WHO og álitid um misnotkun geðlækninga. Einnig sendi fundurinn bréf til tyrkneska læknafélagsins, undirritað af öllum viðstöddum, þar sem þau eru studd í andstöðu sinni við yfirvöld sem beita þá lækna refsingum sem neita að neyða næringu í fanga sem eru í mót mælasveldi.

Læknafélag Íslands hefur nú ákveðið að taka virkari þátt í starfsemi Alþjóðafélags lækna en áður enda fengið fulltrúa í stjórn næstu tvö ár að minnsta kosti. Þrátt fyrir fámenni er félagið langt frá því að vera minnst í þessum félagsskap og þegar kemur að málefnum er óhætt að segja að félagið hafi lagt meira að mörkum en flest önnur innan samtakanna síðustu tvö árin.

JÓN SNÆDAL
SIGURBJÖRN SVEINSSON
TÓMAS ZOËGA